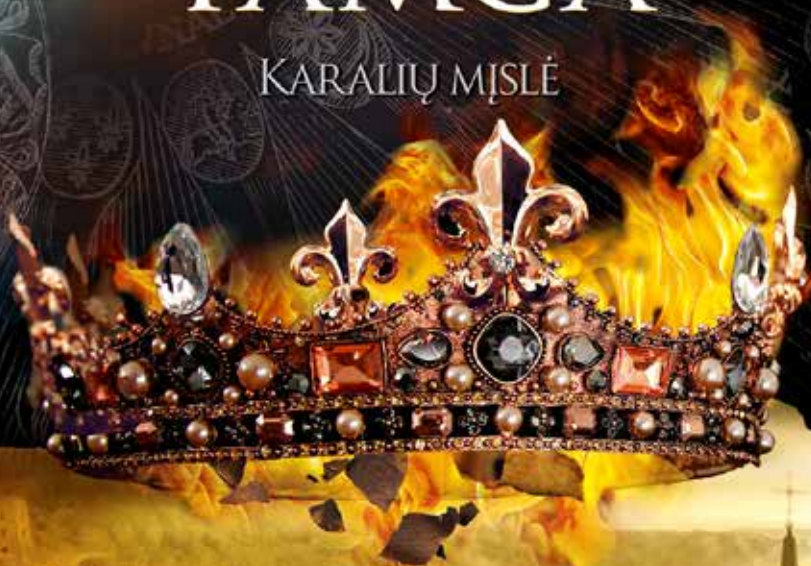

ENIGMA REGUM TAMGA

KARALIŲ MİSLĖ

Dingusios Vytauto Didžiojo karūnos paslaptis...
Nejaugi tai, ko per amžius ieško lietuviai,
gali būti paslėpta giliai Ukrainoje?

SONDRA RANKELIENĖ

SONDRA RANKELIENĖ

ENIGMA REGUM TAMGA

ĶARALIŲ MĪSLĒ

Romanas

1430, SPALIO PABAIGA, TRAKAI

Trys raiteliai lėkė pirmyn, visiškai negailėdami žirgų, nei tų, ant kurių jojo, nei kitų, pakaitinių, prisirištų prie specialiai tam pritaikytų keistos formos balno kilpų. Iki galutinio tikslo ir slaptos misijos pabaigos jiems jau buvo likę visai nebedaug, tik pora mylių. Todėl nebesislapstydami šuoliavo ne tik vos matomais, bet ir didesniais, jau puikiai pažįstamais keliais pro miškus, per upelius ir tarp ežerų, pro puslankiu aplink valdovo pilį išsidėsčiusius ir jos gynybai visuomet pasirengusius giminingos tautos kaimus, jautria uosle užuosdami ir netoli esančių namų kvapus. Visi trys nekantravo kaip įmanoma greičiau nusimesti tokias svetimas jiems drapanas ir, vėl apsilvilkus įprastus savus drabužius, stoti taip mylimo ir gerbiamo valdovo akivaizdon. Ir pranešti, pasididžiuoti, kad pagaliau, panaudojus kelias gudrybes, Lietuvos didžiojo kunigaikščio, visų didžiųjų valdovų seniai jau vadinamo karaliumi, taip laukiamas ir kelis kartus iki tol jau prarastas brangus kroviny, suvyniotas į storą drobulę ir saugiai pritvirtintas prie vyriausiojo iš trijų raitelių balno, tuojau pasieks kunigaikščio tėvoniją – Trakus.

– Kunigaikščio sargyba! Šalin! – grėsmingai šūktelėjo prisistatydamas vyresnysis raitelis, netikėtai, dar gerokai iki medinio tilto, vedančio į salos pilį, priešais save išvydęs ilgomis ietimis pasišiaušusių, šarviniais marškiniais su aukso spalvos stulpų ženklais išsiuvinėtomis tamsiai raudonomis tunikomis apsitačiusių kareivių būrį. – Iš kelio! – grasinančiu balsu nekantriai paragino, tramdydamas raitelio nuotaiką pajutusį prunkščiantį žirgą, gerokai nusteбęs dėl to, kad kareiviai, rodos, visai neskubėjo pasitraukti nuo tako.

Vis dėlto būrelis greitai prasiskyrė, kai išgirdo vyresnįjį raitelį kažką nesuprantama kalba marmaliuojant kitiems dviem raiteliams, žaibo greičiu nežinia iš kur išsitraukusiems žvilgančius, aštirus kaip skustuvai, lenktos formos kardus.

– Ar tiesa, kad kunigaikštis serga?! – šūktelėjo vienas kareivis, matyt, būrio vyresnysis, nujojantiems raiteliams pavymui ir, nesulaukęs jokio atsako, tik paklausė dabar jau savo draugo, mostelėdamas smakru į jau gerokai nutolusių raitelių nugaras. – Kada nors esi matęs juos, – žodį „juos“ kareivis ištare kažkaip ypatingai, lyg ir pagarbiai, – taip apsitaisiusius?

Nė vienas iš būrio jam nieko neatsakė, tik bregint, lyg būtų gavę negirdimą komandą, visi vėl išsiskirstė į savo vietas. Vieni pasislėpę, kiti – atvirai, bet visi kaip vienas nuoširdžiai pasiryžę link tilto, vedančio į pilį, nepraleisti jokio žmogaus, neturinčio tam teisės.

O raiteliai jau šuoliavo per dunksintį po žirgų kanopomis tiltą, žvelgdami į didelę besileidžiančios rudeninės saulės nutviektą, spinduliuojančią rausvais atšvaitais, lygiame ežero paviršiuje atsispindinčią, raudono mūro kunigaikščio pilį. Prajoję dar vieną, dabar jau jiems patiems giminingos tautos – karaimų – sargybos būrį, prižiūrintį pakeliamąją tilto dalį, kurią buvo galima bet kada nuleisti vandenin, jei iškiltų koks pavojus, raiteliai pasiekė nedidelę, visai netoli pilies salos plytinčią salą, taip ir nepritarę vienas kitam, ką išgirdo iš pirmosios juos sustabdžiusios lietuvių kareivių sargybos. Jeigu ir buvo kilusi kuriam nors kokia abejonė, tylėjo, nedrįsdami net pagalvoti, kad gandai apie valdovo ligą gali būti tiesa. Juk užduotį, kurią jie sėkmingai baigia atlikti, skyrė pats valdovas, paslapčia pasišaukęs savo ištikimiausią asmeninės apsaugos vadą su dviem sūnumis, taip pat tarnaujančiais kunigaikščiui ir saugančiais jo gyvybę nuo visokių pavojų. Pokalbis tuomet pilies menėje įvyko slapta nuo visų, pastačius prie durų pačių ištikimiausių totorių sargybą, nes niekuo daugiau kunigaikštis nebegalėjo pasitikėti – tiek daug įtarė

aplink esant šnipų. O ir prieš išvykdami į ilgą kelionę, visi trys buvo užėję pas kunigaikštį ir matė, koks jis buvo gyvybingas ir pilnas jėgų. Net ir medžioklėn rengėsi pats vykti, nepaisydamas garbingo amžiaus, – jautėsi stiprus ir sveikas, tai ir savo pasiuntiniams minėjo. Ir džiaugėsi visais atvykti į iškilmės turinčiais kilniais užsienio svečiais, dažnai su jais susirašinėjo, teiraudamasis, ar nepasididžiuos ir atvažiuos pagerbti didžiausio visų lietuvių ir rusų žemių valdovo. Ir nekantraudamas laukė iškilmių: uoliai nurodinėjo, kokių staigmenų su brangiomis dovanomis reikia paruošti garbingiems svečiams, kad jie kunigaikščio pilyje neturėtų kada nuobodžiauti. Šioms būsimoms iškilmėms, rodėsi, tetrūko vienintelio dalyko, to, kuris dabar, dviem jaunesniems raiteliams nuolat prižiūrint, saugiai suvyniotas, gulėjo pritvirtintas prie vyriausiojo raitelio balno.

„Jau greitai, valdove, – plakėsi mintys vyriausiajam raiteliui galvoje, lyg bandydamos užtrinti ką tik išgirstą tilto sargybinio klausimą. – Jau tuojau...“ Stengdamasis nulaikyti toliau lėkti trokštantį karštakraujį žirgą, kažką savo gimtąja kalba tyliai kalbėjo jam į ausį, nevalingai glostydamas kaklą ir užuosdamas raminantį jo prakaito kvapą. Mąsliai žiūrėjo į pilį, link kurios juos plukdė patyrusio keltininko valdomas plaustas. Ir vos išlipęs į krantą, visomis juslėmis iš karto pajuto mirties kvapą. Tokį ore tvyrantį žinojimą išmoko užčiuopti dar savo gimtinėje, Baltosios ordos sostinėje Sarai-Berke, didžiojo chano dvare, kai visi jame ir aplinkui gyvenantys neklysdami pajusdavo ir vėl turėsiantys naują vieną ar kitą chano tarybos – divano – narį ar netgi naują patį didįjį chaną. Nes anksčiau mirdavo. Kai kas spėdavo, nors ir niekam garsiai to nesakydavo, kad būdavo nunuodytas ar kaip kitaip nužudytas. To pojūčio, kad valdovo dvare kažkas pasikeitė, Batyras Chalajus neprarado net ir daugiau nei trisdešimt metų tarnavęs *Vatat Bijus'ui* – priešus triuškinančiam karaliui – lietuvių didžiajam kunigaikščiui Vytautui. Kaip tik šis lietuvių kunigaikštis ir pasikvietė iš tolimų, net už Krymo plytinčių kraštų kilusį

Batyrą Chalajų ir plačią jo giminę Lietuvon, nenusisėkus dar vienam tolimo jo giminaičio chano Tochtamyšo surengtam pasikėsitimui į didįjį chaną. Ir dabar, vos tik jo koja palietė drėgną kunigaikščio pilies salos žemę, iki kaulų smegenų lietuvių kunigaikščiui ištikimas totorius akimirksniu suprato, kad pavėlavo. Beviltiškai pavėlavo. Dabar jau puikiai žinojo, prisiminė ir nujautė, kad po valdovo mirties valstybėje kurį laiką nieko daugiau nebus, kaip tik suirutė, tarpusavio karai ir artimiausių žmonių, brolių ir kitų giminaičių kova dėl tuščio valstybės sosto. Jausdamas veriantį skausmą krūtinėje, apsisukęs pamatė, kad abu jo sūnūs, nors ir neturėję nuožmios valdžios kaitos patirties kaip jų tėvas, nes buvo gimę jau Lietuvoje, čia pat, Trakuose, jaučia tą patį. Abu jaunuoliai stovėjo tėvui už nugaros tylūs, pabalę ir lyg tikėjosi, kad šis juos nuramins ir paneigs, ką jiedu, vos išvydę pilies mūrus, nežinia kaip suprato. Tiksliau – nenuginčijamai žinojo, nors ir niekaip nenorėjo tuo patikėti: jų valdovo, taip gerbiamo ir mylimo didžiojo kunigaikščio Vytauto, nebėra.

Mostelėjęs galva sūnums į didingos pilies pusę tylomis, Batyras Chalajus nuginė šeimininko nerimu užsikrėtusį žirgą prie vartų, atsivėrusių vos tik jie prisiartino. Mat pilies sargyba buvo įspėta ir kasdien laukė pasirodant vyriausiojo didžiojo kunigaikščio asmeninės apsaugos vado su palyda. Numetęs pavadžius tarnams, nuėmęs nuo balno brangujį krovinį, jis net nebeužsuko į savo menę persirengti. Nebesvarbu, kad baisiai nekeitė tų svetimų jam drabužių. Skubėjo. Su palydovais bėgte bėgo koridoriais į valdovo menę, prie kurios nenuilstamai budėję jo tautiečiai, pažinę vadą, gal ir nusistebėję keistais jo ir palydovų drabužiais, tačiau, nieko nesakydami ir niekaip nuostabos nerodydami, įleido juos ir vėl užvėrė sunkias duris. Viena ranka laikydamas brangujį krovinį, Batyras Chalajus skaudama širdimi nužvelgė tyloje prie mirusio valdovo lovos susirinkusius sutrikusius dvariškius ir kunigaikščio artimuosius. Visi dar tebebuvo tokie prislėgti, kad totorius suprato: pavėlavo visai nedaug.

Jeigu jų nebūtų kelyje sugaišinę plėšikai, kurie apiplėšė – vėl! – vilkstinę, gabenusią, laimė, šį kartą netikrą krovinį, ir dėl kurių jie kelias valandas pratūnojo gūdaus miško tankmėje, slaptieji kunigaikščio pasiuntiniai būtų suspėję laiku tikrąjį ir taip lauktą krovinį jam atgabenti. „Bent jau kelioms valandoms valdovas būtų tapęs karūnuotu karaliumi, o Lietuva visiems laikams būtų virtusi karalyste“, – liūdnai galvojo totorius, minyose tarsi regėdamas slykšnią piktdžiugišką Krokuvos vyskupo Zbignevo Olesnickio, jau du kartus sužlugdžiusio Šventosios Romos imperijos valdovo Zigmanto Liuksemburgiečio pasiuntinių misijas, šypseną.

„Tu jų negausi...“ – nežinia kodėl nusprendė Batyras Chalajus, už nugaros nepastebimai užkišdamas ranką ir perduodamas maišą su brangiuoju kroviniu už jo stovintiems sūnums, vos tik pastebėjo prie jų artėjantį valdovą – dabar jau mirusio – brolių. Kunigaikštis Žygimantas Kęstutaitis, rūstus ir abejojantis, staiga sustojo lyg įbestas, likus kelioms žingsniams iki Batyro Chalajaus, nes menėje tyliai budėję iki tol lyg buvę nematomi totoriaus tautiečiai, pamatę, kaip jiems galbūt pasirodė, – jų vadui gresiantį pavojų, kaipmat jį apsupo. Visiškai nepaisydami, kad į jų ratą pateko ir – visai tikėtina – būsimasis didysis kunigaikštis. Vos pastebimas Batyro Chalajaus galvos judesys – ženklas – juos parklupdė ant vieno kelio prieš kunigaikštį Žygimantą žemai nuleistomis galvomis. Lygiai taip pat prieš naująjį galimą valdovą priklaupė ir pats Batyras Chalajus su sūnumis.

– Mano tauta amžiams yra pasirengusi vykdyti priesaiką, duotą Lietuvos valdovui, – aiškiai pasakė jis, nuleidęs galvą ir įsmeigęs akis į Žygimanto Kęstutaičio raudono tymo batus, stengdamasis atspėti, ar tokio pasakymo pakaks, kad naujasis – kol kas – šios pilies šeimininkas pasitiktų juo ir jo gentainiais taip, kaip pasitikėjo didysis kunigaikštis Vytautas. – Mes visi prisiekėme saugoti Lietuvos valdovo asmenį, net aukodami savo gyvybę, ir ginti Lietuvą iki paskutinio kraujo lašo nuo priešų,

kad ir kokie jie būtų. Ir priesaiką, valdove, vykdysime! – pridėjo, vis dar nepakeldamas akių ir visiškai atsiduodamas kunigaikščio malonei.

Dar prieš išgirdamas kunigaikščio Žygimanto ištartą: „Stokis, Batyrai!“, pajuto, kad tikslą pasiekė – įgijo vieno iš galimų būsimųjų Lietuvos valdovų palankumą. „Tik... ar tikrai tu, kunigaikšti, tapsi Lietuvos valdovu? Ar tik neįsipainios į kovą dėl valdžios ir tavo pusbrolis kunigaikštis Švitrigaila?“ – stodamasis ir atvirai žvelgdamas kunigaikščiui Žygimantui į akis, galvojo Batyras Chalajus. Kas jau kas, o daug patyręs totorius tai tikrai žinojo, kad ilgoje kovoje dėl likusio tuščio Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės sosto laimės daugiausia šalininkų tarp lietuvių ir lenkų diduomenės sugebėjęs suburti Vytauto giminaitis. Vėl nepastebimu ženklu išsklaidęs savo pavaldinius į įprastas jiems vietas šioje menėje, Batyras Chalajus liko akis į akį su kunigaikščiu Žygimantu Kęstutaičiu.

– Tavo keisti rūbai, – pasakė, jį nužiūrėjęs, Žygimantas, iki šiol nė karto neregėjęs Vytauto totorių, vilkinčių toli vakaruose esančių kraštų gyventojų, tiksliau – vokiečių, drabužius.

– Gabenau valdovo laišką su dovanomis ir pakvietimu į iškilmes... – totorius atsikrenkštė, netikėtai užkimus balsui, – jo šviesybei imperatoriui Zigmantui. Ką tik grįžau... – kiek patylėjęs prabilo: – Privalome atsisveikinti su valdovu pagal savo tautos papročius, kunigaikšti. Ar leisi mums kuriam laikui išvykti? Savo žmonių tavo apsaugai aš, žinoma, paliksiu. Gali jais pasikliauti visiškai, taip, kaip pasitikiu aš ir kaip pasitikėjo mano kunigaikštis.

Nelabai norėjo Žygimantas išleisti mirusio brolio ir buvusio Lietuvos valdovo Vytauto asmeninės apsaugos vado ten, kur jis ketino pagal savo papročius apraudoti netektį. Bet tokios sargybos, sudarytos vien tik iš totorių, ištikimų ir visiškai nepaperkamų, paties Vytauto atsigabentų iš tolimų kraštų, Žygimantas broliui seniai pavydėjo. O ir pats be galo norėjo tokią turėti. Todėl dabar nusprendė geriau išleisti prieš jį stovintį

tamsaus gymio ir nedidelio ūgio, bet labai įtakingą visai genčiai totorių kunigaikštį su sūnumis ir kitais gentainiais atlikti jų papročių reikalaujamų apeigų. Žygimantas Kęstutaitis tyliai sau svarstė, kad gal ir apraudoti, gedėti mirusio geradarijo valdovo kur nors vienuose norėjo taip artimai su juo bendravęs totorių kunigaikštis. Taigi, neišleidus jo su saviškiais, atsirastų grėsmė įgyti naują priešą, galingą ir įtakingą tautos, kuri gali būti labai naudinga būsimose kovose dėl didžiojo kunigaikščio sosto, vadą. Todėl maloningai nusišypsojęs, Batyrui Chalajui kunigaikštis tarstelėjo:

– Gali vykti, Batyrai. Pasiimk savo žmonių, kiek manai esant reikalinga. Tik grįžk kaip įmanoma greičiau. Tavęs reikia čia.

Pasakęs dar kurį laiką žiūrėjo į juodas kaip derva Batyro Chalajaus akis, svarstydamas ir trokšdamas dabar pat atspėti, ar tikrai totorius su savo gentimi liks, kaip ir pažadėjo, ištikimas būsimajam Lietuvos didžiajam kunigaikščiui, koks buvo nuoširdžiai atsidavęs jo broliui, Vytautui. „Ateis laikas ir sužinosiu“, – mąstė, žiūrėdamas, kaip Batyras Chalajus su sūnumis prieina prie Vytauto lovos, neaišku ką sumurma, kaip ir sūnūs panosėje be garso, nuleidę galvą. Paskui apsisuka ir išeina iš menės, kažką nesuprantama kalba pasakęs jam už nugaros lyg šešėlis stovinčiam totoriui. Ir iš karto šalia kunigaikščio Žygimanto, jau suspėjusio apgailėti, kad nesimokė jų kalbos, kai buvo laikas, nepastebimai ir be garso atsirado trys iki tol pasieniuose budėję grėsmingai atrodantys totoriai. Iš pradžių lyg išsigandęs, kunigaikštis Žygimantas savo naująją apsaugą tuoj pat liko visai patenkintas.

– Turim jas iš čia išvežti, – žvilgsniu parodęs į ryšulį vieno sūnų rankose, pratarė Batyras Chalajus sūnums Osanui ir Jusupui, nepritildydamas balso, nes žinojo, kad, be Vytauto, totorių kalba Lietuvos didžiojo kunigaikščio rūmuose daugiau niekas nekalbėjo. Ir, atidžiai stebėdamas, kaip jo nurodymą iš karto pradėti saugoti kunigaikštį Žygimantą Kęstutaitį ėmėsi vykdyti jo tautiečiai, pridūrė: – Tuojau pat!

MŪSŲ LAIKAI, RUGSĖJO PABAIGA, VILNIUS

Tą naktį Vakarė namo negrižo. Jos vyras Karolis Radvila ir pats parsirado vėlai, nes ilgokai užtruko darbe, kol su savo vadovaujamo Vilniaus kriminalinės policijos Ypatingųjų bylų skyriaus kolegomis parengė išsamų garsaus Lietuvos bankininko būsimos apklausos planą. Apklausą turėjo jį išprausti į kampą ir priversti prisipažinti padarius nusikaltimą. Šį bankininką policininkai įtarė nužudžius sutuoktinę. Nors kol kas dar buvo nelabai aišku, tyčia jis tai padarė ar tik neatsargiai stumtelėjo moterį, ir ji krisdama pataikė pakaušiu atsitrenkti į akmeninio puošnaus židinio kampą. Policininkai spėjo, jog įtariamasis bankininkas, pamatęs, kuo baigėsi kivirčas su žmona, greičiausiai išsigando, jog teks už tai atsakyti. Todėl, matyt, sujaukė namus ir, išsikvietęs policiją, gana vykusiai paaiškino, atseit moterį grumtynėse ant židinio nustūmė vėlai naktį atėjęs kurjeriu apsimetęs plėšikas.

Dabar, neradęs namie Vakarės, Karolis niekaip neįstengė prisiminti, ar ji nebuvo minėjusi užtruksianti kokios nors parodos atidaryme. „Ar kokiame kitame renginyje? O gal vakarieniauja su draugėmis?“ – svarstė nusteбęs. Nors ir stengėsi iš visų jėgų ką nors prisiminti apie šio vakaro žmonos ketinimus, puikiai žinojo tik tai, kad dar ryte jie apsipyko, kai jis galutinai atsisakė užsiimti vieno, anot Vakarės, staiga prapuolusio istorijos profesoriaus paieška. Dėl to jiedu ginčijosi dar vakar vakare.

– Prašau, Karoli, reikia jį surasti! – net nepalaukusi, kol jis nusiaus batus, vietoje pasisveikinimo, labai susijaudinusi pradėjo jam pasakoti: – Jis dingo, o jo darbo kambarys ir visas butas apverstas. Kažkas tikrai jam atsitiko ir... reikia pradėti jo ieškoti kaip įmanoma greičiau... Dabar!..

„Aha, bėgu... dabar...” – atsidusdamas pagalvojo Karolis. Buvo labai pavargęs, todėl daug neaiškindamas tik pasakė, kad profesoriaus pradės ieškoti tik tada, kai nuo dingimo praeis bent jau trys paros ir kai jo artimieji apie dingimą praneš policijai. Ir... nuėjo miegoti, nes buvo net silpna, kaip norėjo miego, todėl nebeturėjo jėgų nė pavalgyti. Užtat šiandien anksti ryte pirmasis Vakarės žodis ir vėl buvo apie tą dingusį profesorių. Dabar tai prisiminęs, Karolis gailėjosi, kad ir ryte daug negalvodamas vėl atsakė taip pat, kaip ir vakare. Maža to, nesusilaikęs burbtelėjo, kad neieškos profesoriaus, veikiausiai „užtrukusio“ kur nors pas meilužę, net jeigu norėtų, nes tai esą ne jo skyriaus darbas, o rimtų bylų jie skyriuje ir taip turi per akis. Tada Vakarė, nieko nebesakiusi, tik apsisuko ir tuoju pat apsirėngusi, nepaisydama, kad dar gerokai per anksti, net neišaušę, išėjo. Matyt, buvo taip supykusi dėl vyro abejingumo, jog net nelaukė, kol Karolis išeis iš dušo, papusryčiaus ir, kaip kiekvieną rytą, nuves jį iki Vilniaus universiteto, kurio bibliotekoje, nuo senų laikų tebestovinčioje toje pat vietoje – pačiame Vilniaus senamiesčio viduryje, – dirbo. Dėl to ryte Karolis, prisimena, nemaloniai nustebo. „Bet tu juk negalėtumei, ant manęs užpykusi, iš keršto negrįžti namo...” – pagalvojęs apie tai, Karolis nurimo, nes vis dėlto nutarė tikriausiai ką nors pamiršęs. Todėl neskambino, nenorėdamas telefono skambučiu trukdyti kokiam nors renginyje. Pasišildęs vakaryktę vakarienę, prisėdęs mėgstamiausiame Vakarės fotelyje priešais televizorių, jaukiai įsitaisęs, laukė: neis miegoti ir bent mėgins, jai grįžus, pagaliau susitaikyti.

Atsibudo visiškoje tamsoje. Iš karto ausyse pradėjus spengti, kažkodėl pajuto baime. Televizorius jau buvo baigęs transliuoti visą programą ir automatiškai išsijungęs prieš kurį laiką. Karolis dar šuktelėjo Vakarę, slapta vildamasis, kad ji bus grįžusi ir nuėjusi miegoti į jų miegamąjį, jo nepažadinsi. Bet, jau klausydamasis savo balso aidu visiškai tuščiaame bute, tikrų tikriausiai žinojo: nieko jame nėra. Apėjęs visur įjungė

šviesas. Penkiolika minučių po trečios. Kurį laiką dar pastovėjo vidury svetainės visiškai apdujęs, tada čiupo telefoną ir paskambino žmonai. Dar neišgirdęs automatinio šaltu balsu kartojamo atsakymo, nujautė, kad telefonas išjungtas arba už ryšio zonos ribų.

– Po velnių!.. – tyliai nusikeikė.

Visiškai ištuštėjusioje galvoje, smilkiniuose jausdamas širdies dūžius, Karolis Radvila nebežinojo, ką visa tai reiškia. Galiausiai, pastovėjęs buto viduryje lyg užburtas, dar ir dar kartą klausydamasis automatinio pranešimo, atsitokėjo ir prisivertė mąstyti. „Jeigu sugalvojai tokiu būdu mane išmokyti pajusti, ką reiškia, kai namo negrįžta tau artimas žmogus, – galvojo, rinkdamas numerį, iš kurio galėjo tuojau pat gauti įvykių mieste paros suvestinę, – tai tau pavyko!“ Laukdamas atsiliepiant ir diktoduodamas savo identifikacinį slaptažodį, jau pyko, svarstydamas, kiek laiko turės praeiti, kol galės jai atleisti tokį neapgalvotą, jo manymu, poelgį. Išklaušęs budinčio policininko pranešimus apie naktinius įvykius Vilniuje, jau buvo visiškai įsitikinęs, jog tai – tik labai jau rafinuotas Vakarės kerštas jam, kad atsisakė padėti ieškoti to profesoriaus. „Tiesą pasakius, – galvojo, – aš jos net dorai neišklausiau.“ Pripažinęs šiokią tokią ir savo kaltę ir todėl truputį atsileidęs, manė Vakarę greičiausiai rasiąs pas mamą. Tik dabar, paryčiais, nenorėjo moteriai skambinti ir išgąsdinti. Jeigu vis dėlto... „Ne, ji niekur nedingo. Tikrai pas mamą“, – ramino pats save, nors apie miegą – nujautė – tikrai galėjo pamiršti. Todėl pirmiausia nueis į dušą, tada pasigamins pusryčius – pratemps laiką, kol jau bus galima nuvažiuoti pas Vakarės mamą ir parsivežti žmoną namo.

Tik... gimtuosiuose merginos namuose jo laukė staigmena. Paprašius pakviesti merginą, moteris nustebo:

– Vakarę? Juk ji su tavimi, Karoli...

Ponia Nijolė taip natūraliai nustebo, o apvalėjančiose akyse taip aiškiai atsispindėjo didėjantis siaubas, kad Karolis iš karto suprato: ji nė kiek nevaicina ir Vakarės tikrai nėra. Atatupstas traukdamasis ir spausdamas dar nespėjusio nusileisti lifto iškvietimo mygtuką, Karolis, trokšdamas kuo greičiau pasislėpti nuo įdėmaus moters žvilgsnio lifto kabinoje, paskubėjo ją nuraminti, kaip net pačiam pasirodė – nelabai vykusiai:

– Aš... mes apsipykome... maniau, kad ji pas jus... Bet tikriausiai... nuvažiuo tiesiai į darbą. Atleiskit, jei išgąsdinau...

„Kvailys...“ – galvojo, pykdamas pats ant savęs, užsivėrus lifto durims. Iš tikrųjų labai norėjosi trenkti kumščiu į lifto sieną, bet susivaldė, nes puikiausiai žinojo: bet koks garsas iš užsidariusios kabinos ir taip jau sunerimusią Vakarės mamą dar labiau išgąsdintų. Ir jo nerimas gerokai iškerėjo. Niekai negalėjo sugalvoti, kur dar Vakarė – ant jo, matyt, smarkiai supykusi – galėjo praleisti naktį. „Labai artimų draugių lyg ir neturi... na, bent jau tokių, kurios lyg niekur nieko priimtų nakčiai... Viešbutyje?“ – svarstė, vairuodamas link Vilniaus centro į Vakarės darbovietę. Tikėjosi, kad tokia kruopšti ir sąžininga mergina, kokia buvo jo žmona, tikrai nesiryš demonstratyviai, vien tik norėdama jį pamokyti, neateiti į darbą. Laiko iki darbo pradžios dar buvo nemažai, bet Karolis tikėjosi, kad kas nors iš jos bendradarbių – tokių pat stropuolių, kaip ir Vakarė, ateis anksčiau ir jam nereikės ilgai stypsoti prie užrakintų bibliotekos durų. Važiuojant toptelėjo dar viena mintis: „Virusas!“. Nors ir žinodamas, kad jo pavaldinys, genialus kompiuterių specialistas Ramutis Geruntavičius, kurio tikrojo vardo iš jo skyriaus tikriausiai neprisiminė nė vienas, nes visi nuo pat pradžių jį vadino Virusu – taip, kaip pats jiems prisistatė, šiuo metu atostogauja, nutarė jam paskambinti. Tikėdamasis, jog jis tai jau tikrai galės nustatyti, kur šiuo metu yra Vakarės telefonas. Kad ir išjungtas. Kur buvo bent prieš išjungiant. „Dėl viso pikto...“ – galvojo, rinkdamas savo pavaldinio telefono numerį.

– *Nu*, šefe, visai sąžinės neturi?! Tu juk žinai, kad aš atostogauju, todėl man nusispjaut į visas tavo užduotis, *ate*!

Net nespėjus Karoliui sureaguoti nei kaip nors kitaip įsiterpti, vos tik nuskambėjus šiai iškilmingai Viruso tiradai, ryšys nutrūko. „Ot, bjaurybė!“ – apstulbintas pavaldinio įžūlumo Karolis bematant Virusą numerį surinko dar sykį. „*Nu*, šefe, visai sąžinės neturi! Tu juk žinai, kad aš atostogauju, todėl man nusispjaut į visas tavo užduotis, *ate*!“ Lygiai toks pat ir ta pačia intonacija nuskambėjo ir antras atsakymas į Karolio skambutį. „Kaip tu tai padarei?“ – supratęs, kad antrą kartą išklaušė Virusą specialiai viršininkui neaišku kaip priskirtą automatinį atsakymą, pasipiktinęs telefoną švystelėjo ant automobilio panelės.

Su Virusu jis dirbo jau kelerius metus. Tiesą sakant, pats Karolis Radvila ir įtraukė šį genialaus proto kompiuterių specialistą į savo grupę, kai pamatė jo sugebėjimus „pasiknisti“ po reikalingus ar netgi draudžiamus kompiuterių vidurius, „ugniasienių“ išvengiant taip, kad jo nesuseka nei gudriausios sekimo programos, nei iš vunderkindų išaugę talentingiausi kompiuterių specialistai. Skyriuje jį laikė būtent dėl tokių sugebėjimų, nepaisydamas nei itin bjauraus Viruso charakterio, nei keistos ekstravagantiškos išvaizdos – sušiauštais plaukais ir kaukolėmis žvangančiais pakabukais puoštų apyrankių. Būtent dėl Virusą išvaizdos Karoliui nuolat prikaišiodavo jau jo viršininkas Adomas Šaltis, kolegų vadinamas Seniu Šalčiu: esą gėdą visai policijai daro šitoks ne policininkas, o tikras „sušiaušėlis kaukolinis“. Karolis nepaisė net legendinės Virusą tinginystės, kai dirbti tai, ko reikia Ypatingųjų bylų skyriui, dažniausiai tekdavo versti jį, šantažuojant pagaliau perduoti jo asmens bylą Specialiųjų tyrimų tarnybai. Būtent per niekieno nepastebėtą įsilaužimą į šios tarnybos tinklus Virusas visai atsitiktinai – Karoliui gavus klaidingą adresą ir pro išlaužtas duris įsiveržus į Virusą „dirbtuves“, ieškant visai kito žmogaus – papuolė jam į rankas. Tada Karolis, vos pamatęs, kur „sėdi“

nepažįstamas ir visai ne tas žmogus, kurio jie ieškojo, liepė surinkti visus jo kompiuterius ir tik paklausė aiškiai išsigandusio jauno vaikiną:

– Tu – šnipas?

Pamatęs tikrai nuoširdžiai pasibaisėjusį už kompiuterių krūvos besislepiantį vaikiną ir išgirdęs lemenimą: „...ne, juk! Baikit, čia tik sportas...“, paklausė, rodydamas į ekraną, kuriame buvo transliuojamas slap-tas pasitarimas apie valstybės saugumą:

– Turi tik dvi galimybes: dirbti su manim arba važiuoti pas juos... Prieš atsakydamas pagalvok, nes, jei sutiksi dirbti mums, būsi patikrin-tas iki genetinio lygio...

Karoliui netrukdė net tai, kad Virusas žiūrėjo į juos visus, skyriaus žmones, iš aukšto – laikė žemesnio intelekto būtybėmis ir atlaidžiai atsidusdavo, kai kuris nors iš jų skyriaus, tik panaudojęs grubią fizinę jėgą, sulaikydavo nusikaltėlį. Apsikabinęs savo brangiausią kompiuterį, Virusas, laukdamas, kol galės prieiti prie suimtojo asmeninio kompiute-rio, stengdamasis nežiūrėti, kas vyksta kambaryje, murmėdavo panosė: „Tik akivaizdus smegenų trūkumas verčia individus elgtis brutaliai.“

Per tuos kelerius darbo metus skyriuje su tokiu arogantišku kompiute-rių specialistu, kaip Virusas, buvo visokių, kartais iš kantrybės išvedančių situacijų, bet dar niekada Karolis nebuvo toks piktas ant jo, kaip dabar. Žinoma, Virusas turi tokią pat teisę atostogauti, kaip ir kiti policininkai, Karolis puikiai supranta. „Bet... man tavęs reikia dabar, po velnių... – jausdamas, kad siunta, Karolis nutarė: pasikalbėjęs Vakarės darbovietėje, jeigu vis dėlto jos ten nerastų, nuvažiuoti pas Virusą į namus. – Duodu galvą nukirsti, – spėliojo pykdamas, – vargu ar labai sutrukdysiu tau atos-togas, aiškiai *geiminai* per naktį, o dabar ryškiai – miegi...“

Taip, iš anksto suplanavęs veiksmus ir kartais dar vis paskambinda-mas Vakarei, pagaliau pasiekė Vilniaus universiteto rūmus. Nesivaržy-damas susisiekt su apsaugos vyrukais, nes buvo gerai pažįstamas nuo

tada, kai beveik prieš metus turėjo reikalų bibliotekoje. „Nuo tada, kai sutikau tave... – statydamas automobilį dar visiškai tuščioje stovėjimo aikštelėje, niūniavo Karolis, mintyse paragindamas: – Užteks, mielioji! Jau supratau – labai blogai, kai dingsta žmogus... Tuoju pradėsiu ieškoti to tavo svarbaus profesoriaus. Tik atsiliepk!“ Jo maldavimui telefonas buvo visai abejingas. Piktai įsimetęs tą pačią frazę automato balsu kartojantį telefoną į kišenę, įėjo į universiteto rūmus.

Vos pasisveikinęs su apsaugininkais, paklausė, ar į Smuglevičiaus salę kas nors jau atėjo. Labai nudžiugo, išgirdęs, esą salės raktai jau paimiti prieš kokią pusvalandį. Vildamasis, kad paėmė jo žmona, padėkojęs nuskubėjo tiesiai ten. Atidaręs sunkias didžiules duris, nusivylė: stalinė lempa, deja, švietė ne ant Vakarės darbo stalo, stovinčio pačiame salės kampe, o visai priešingoje pusėje. Į darbą pirmoji buvo atėjusi skyriaus vadovė Otilija.

– Gal galėčiau čia palaukti Vakarės, kol ateis į darbą? – pasisveikinęs paklausė, tikėdamasis teigiamo atsakymo. – Jos telefonas išsikrovęs, negaliu susisiekti.

Jau kalbėdamas Karolis pajuto, kad kažkas ne taip. Vakarės viršininkė atrodė gerokai nustebusi. Vos policininkui nutilus, moteris atsargiai pratarė:

– Vakarė atostogauja, Karoli...

Žinia jam buvo tokia netikėta, kad pasijuto tarsi praleidęs pasaulišką smūgį, po kurio pasaulis su visa šia gražia sale ėmė suktis aplink jį spalvotu pašėlusiu greičiu. Lyg stebėdamas save iš šono, išgirdo duslų klausimą:

– Seniai?

Moteris, dar labiau sutrikusi, visai tyliai pasakė:

– Nuo praėjusios savaitės... Ar kas atsitiko?

„Nuo praėjusios savaitės!?“ – netikėdamas garsiai klykė galvoje jo smegenys, užgoždamos kitus garsus. Tikriausiai pastebėjusi Karolio

nuostabą, Otilija nebelaukė atsakymo ir, lyg užbėgdama už akių tuoju nuskambėsiančiam kitam jo klausimui, pratęsė:

– Ir atostogaus dar šią savaitę...

Karolis nebeatsiminė, kaip vėl atsidūrė automobilyje. Galva buvo visiškai tuščia: atrodė, ten įsitaisė didelė balta dėmė visam laikui. Tik po kurio laiko atsipeikėjęs, su siaubu suvokė, kad lekia per bundantį miestą milžinišku greičiu tiesiai pas Virusą. „Ką visa tai reiškia, Vakare? Kur tu?“ – jausdamas, jog dabar jau rimtai išsigando, kad niekaip negali susisiekti su žmona, prisiminė net neišsiaiškinęs, nuo kada tiksliai ji atostogauja. „Vėliau išsiaiškinsiu... – nusprendęs nebegrįžti į Vakarės darbovietę, svarstė toliau: – Vakar tavęs jau nebuvo, bet užvakar, kaip visada, buvai namie, terorizavai mane dėl dingusio profesoriaus ir gal kiek ilgiau nei visada sėdėjai prie kompiuterio“, – prisiminė, kad, naktį pabudęs, pro praviras duris matė, kaip Vakare, susiraičiusi fotelyje ir ant kelių pasidėjusi nešiojamąjį kompiuterį, kažką rašė. Nutaręs jos kompiuterį būtiniausiai kuo greičiau nunešti savajam kompiuterių genijui patyrinėti, automobilį jau stabdė prie Viruso daugiabučio.

Ilgokai skambinęs, galiausiai nekantraudamas ėmė belsti į duris, tikėdamasis greičiau prižadinti tikriausiai kietai po „naktinės“ žaidimų pamainos tebemiegantį kompiuterininką.

– Ko čia dabar trankais kaip išprotėjęs?

Karolis staiga atsisuko, už nugaros nuskambėjus piktam balsui. Už jo, tiesiai priešais Virusą butą, į jį žiūrėjo moteris – savo duris kruopščiai, net trimis spynomis rakinanti ir kažkur su ratukiniu krepšiu susirengusi išeiti senutė.

– Nėra jo! – pusiau atsisukusi į jį, prisimerkusi žiūrėdama, gergždžiančiu balsu pakartojo, aiškiai skiemenuodama: – Jau kelios dienos nėra! Išvažiavęs Ramutis! Atostogauja!

„Ramutis!“ – pagaliau supratęs, kad senutė kalba apie Virusą, net nusišypsojo, nors padėtis kol kas buvo visai nejuokinga.

– Gal žinote, kur? Man jis labai reikalingas...

Karolis, traukdamas iš kišenės tarnybinį pažymėjimą, ketino pristatyti, tikėdamasis, kad senutė pasitikės ir pasakys, kur atostogauja šiuo metu jam kaip oras būtinas jo skyriaus žmogus.

– Ir nereikia čia man kaišioti tų savo dokumentų, – pagaliau atidžiai užrakinusi ir patikrinusi visas tris spynas, močiutė atsisukusi sumosavo rankomis, lyg gindamasi nuo Karolio tarnybinio pažymėjimo kaip nuo piktosios dvasios, nors iš tikrųjų į jį nė nežvilgtelėjo. – Žinau, kas tu... Tu – jo *viršikinykas*. Ne veltui Ramutytis mane perspėjo, kad ateisi... Ir liepė tavęs neklausyti ir nesakyti, kur jis...

„Ramutytis? *Ane? Viršikinykas?*“ – Karolis apstulbo ir pamanė, kad bus ką ne taip išgirdęs. Vis dėlto, greitai susiorientavęs, mėgino pasigėrinti kaimynei, kuri su „Ramutyčiu“ sutarė tikriausiai labai gerai.

– Na, – vaizduodamas, kad eis žemyn, pradėjo. – Jei jau atostogauja, tai tiek to... – Ir, rodydamas į senutės laikomą krepšį, tęsė: – Leiskite, ponija, nunešiu...

Senutė džiaugsmingai įbruko jam į rankas krepšio rankeną ir, tvirtai įsikibusi į turėklą, pradėjo leisti, be perstojo kalbėdama:

– Ir Ramutytis man visada padeda: ir nuneša, ir užneša krepšį. Ir į parduotuvę paveža, kai užsimanau, ir į polikliniką palydi, ir vaistų parveža – geras vaikas...

„*Ane?*“ – blykstelėjo Karolio galvoje. Neparodęs nuostabos dėl Virusos apibūdinimo, tarstelėjo:

– O kas jums dabar padės, kai Ramutis šitaip ilgai atostogauja?

Nors ir nekantravo greičiau lėkti ieškoti prapuolusios Vakarės, su-tramdė save, apsimesdamas visiškai ramiu ir niekur neskubančiu, nes

Skaitykite likusius
380 iš **400** puslapių,
įsigiję šią knygą

www.obuolys.lt

KITI KNYGŲ FORMATAI:

klausykla.lt

**Audio
knyga**

**Elektroninė
knyga**

Ar gali būti, jog Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės karūnos paslaptį iki mūsų laikų tebesaugo nežinomi sargai, pasiryžę net savo gyvybės kaina neleisti niekam jos atskleisti?

Ypatingųjų bylų skyriaus stažuotoja Saulė, bėgiodama ryte Vilniaus kalnuose, už Vilnelės, netikėtai atranda paslaptinę daiktą, išraižytą nematytais simboliais ir raidėmis. Mergina trokšta išsiaiškinti senovinio disko paslaptį, bet supranta viena to nepadarysianti.

Ar smalsi policininkė atskleis Vilniaus kalnų mislę? Į kurį pasaulio kraštą nuves Saulę ir jos padėjėjus ant paslaptingo disko slypintys tekstai?

Tuo tarpu namo negrįžo Vilniaus policijos tyrėjo Karolio Radvilos žmona Vakarė. Karolis sužino, jog ji jau antra savaitė apsimeta, kad kasryt eina į darbą, kai iš tikrųjų visą tą laiką atostogauja. Policininkas išsiaiškina, jog nebuvo ir jokios Vakarės komandiruotės į Odesą. Kankinantis klausimas „Kur tu buvai?“ tampa dar skausmingesnis, kai paaiškėja, kad kartu su Vakarė neaišku kur keliavo ir nepažįstamas vyras. Tą pačią dieną surandami ir krauju permirkę stažuotojos Saulės drabužiai. Ir susisiekti su ja neįmanoma...

Ar gali būti, kad abiejų merginų dingimai kaip nors susiję?

Sonda Rankelienė – senovinių knygų ekspertė, jau beveik 25 metus dirba Vilniaus universiteto bibliotekoje, Retų spaudinių skyriuje. Ji yra parengusi daugybę senųjų knygų parodų, taip pat nuolat veda ekskursijas Vilniaus universitete. Autorė dalyvauja konferencijose, rašo straipsnius ir knygas apie senųjų knygų įdomybes, jų savininkus. „Enigma regum. Tamga“ – jau ketvirtasis autorės romanas, parašytas įtemptą detektyvinį siužetą papildant senuose dokumentuose ir istorinėje medžiagoje rasta faktais.

**JUMS
TAIP PAT PATIKS
KITI RAŠYTOJOS
ROMANAI**

LIETUVIŠKAS DETEKTYVAS APIE SVARBIAUSIĄ LIETUVOS ISTORIJS PASLAPTĮ

Jeigu jums patiko Sondros Rankelienės romanai „Enigma Orbi“, „Enigma duplex“ ir „Enigma solvere“, privalote perskaityti ir „Da Vinci kodo“ vertą romaną „Enigma regum. Tamga“.

OBUOLYS
nuo 2004
#obuolys.lt

ISBN 978-609-484-1

9 786094 841341

www.obuolys.lt

Knygos pigiau, įdomybių ir istorijos nemokamai

KITI FORMATAI:

Audio
knyga

Elektroninė
knyga